

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

تحقیق حاضر با حمایت مالی اداره کل تعاون استان مازندران انجام شده است.



دانشگاه پیام نور
واحد تهران غرب

پایان نامه جهت اخذ درجه کارشناسی ارشد رشته جامعه شناسی

عنوان :

بررسی عوامل موثر بر مشارکت اجتماعی زنان در تعاونی تولیدی
استان مازندران

دانشجو:

سیده مقدسه همایونی بایی

استاد راهنما:

دکتر سیف اله فرزانه

استاد مشاور:

دکتر حسین کردی

تابستان ۹۱

تقدیم ہے:

پدر و مادر عزیزم بہ پاس ہمہ زحمت باو مہربانی ہا نشان

سپاس از

در این جالازم می دانم از تمامی دوستان و عزیزانی که در جمع آوری آمارها و اطلاعات و تحلیل پژوهش نگارنده رایاری کرده و کمک های موثری نموده اند، پاسکزاری و قدردانی نمایم که بدون کمک آن بافراسم کردن این مجموعه امکان پذیر نبوده است.

نگارنده ضمن سپاس فراوان از اساتید گرامی، آقایان: دکتر سیف الله فرزانه و دکتر حسین کردی که حقیر را از عنایات و راهنمایی های خردمندانه خود بهره مند ساختند، از مسئولان محترم اداره کل تعاون استان مازندران که بهکاری نمودند نیز کمال تشکر را دارم.

در پایان از وجود کاستی ها و نواقص موجود در این پژوهش پوزش خواسته و امیدوارم مباحث آن برای خوانندگان محترم مفید باشد.

فهرست مطالب

صفحه

عنوان

فصل اول: کلیات تحقیق

چکیده

۲	۱-۱- مقدمه
۳	۱-۲- بیان مساله
۵	۱-۳- اهمیت موضوع و ضرورت تحقیق
۷	۱-۴- اهداف تحقیق

فصل دوم: پیشینه تحقیق

۹	۲-۱- پیشینه تحقیق
۹	۲-۱-۱- تحقیقات داخلی انجام شده
۱۷	۲-۱-۲- تحقیقات خارجی انجام شده
۲۲	۲-۲- مبانی و چارچوب نظری تحقیق
۲۲	۲-۲-۱- معنا و مفهوم مشارکت
۲۲	۲-۲-۲- تعریف مشارکت
۲۷	۲-۲-۳- گونه شناسی مشارکت
۲۸	۲-۲-۳-۱- هدف یا ابزاری بودن مشارکت
۲۹	۲-۲-۳-۲- بعد سازمانی مشارکت
۳۰	۲-۲-۳-۳- مشارکت بر حسب وقوع
۳۰	۲-۲-۳-۴- آسان و پیچیده بودن مشارکت
۳۱	۲-۲-۳-۵- علائق به مشارکت
۲۳	۲-۲-۳-۶- مشارکت بر حسب موضوع
۳۶	۲-۲-۳-۷- مشارکت بر مبنای اهداف و انتظار

۳۶	۸-۳-۲-۲- مشارکت به لحاظ شروع و شکل گیری
۳۷	۹-۳-۲-۲- مشارکت بر مبنای فضا و قلمرو
۳۸	۳-۲- رویکرد فمینیسم
۳۹	۱-۳-۳- فمینیسم لیبرال
۴۰	۲-۳-۳- نظریه تفاوت جنسی
۴۰	۳-۳-۳- تبیین های زیست شناختی
۴۱	۴-۳-۳- تبیین های نهادی تفاوت های جنسی
۴۱	۴-۲- مبانی نظری مشارکت اجتماعی
۴۴	۱-۴-۲- پارادایم واقعیت اجتماعی
۴۸	۲-۴-۲- پارادایم تعریف اجتماعی
۵۴	۳-۴-۲- پارادایم رفتار اجتماعی
۵۶	۴-۴-۲- پارادایم ترکیبی
۶۳	۵-۲- نظریات اعتماد اجتماعی
۶۳	۱-۵-۲- فرانسیس فوکویاما
۶۴	۲-۵-۲- جیمز کلمن
۶۵	۳-۶-۲- رابرت پاتنام
۶۵	۶-۲- سنجش مشارکت اجتماعی
۶۶	۷-۲- مفهوم شناسی مشارکت از منظری دیگر
۷۰	۸-۲- مزایای مشارکت
۷۱	۹-۲- اصول و مراحل مشارکت
۷۵	۱۰-۲- چارچوب و مدل نظری تحقیق
۷۹	۱۱-۲- فرضیه های تحقیق
فصل سوم: روش شناسی تحقیق	
۸۱	۱-۳- روش تحقیق
۸۱	۲-۳- تعاریف مفهومی و عملیاتی متغیرها

۸۱	۳-۲-۱- متغیر وابسته (مشارکت اجتماعی)
۸۳	۳-۲-۲- متغیرهای مستقل
۳۷	۳-۲-۲-۱- عام‌گرایی
۸۳	۳-۲-۲-۲- فعال‌گرایی
۸۳	۳-۲-۲-۳- خرد‌گرایی
۸۴	۳-۲-۲-۴- امید به آینده
۸۴	۳-۲-۲-۵- ارزیابی فایده مشارکت
۸۹	۳-۲-۲-۶- امید به آینده
۸۵	۳-۳-۲-۷- اعتماد اجتماعی
۸۶	۳-۲-۲-۸- تحصیلات
۸۶	۳-۲-۲-۹- تاهل
۸۶	۳-۳- اعتبار
۸۶	۳-۴- پایایی
۸۹	۳-۵- جامعه آماری
۸۹	۳-۶- حجم نمونه
۸۹	۳-۷- شیوه نمونه‌گیری
۹۰	۳-۸- ابزار گردآوری اطلاعات
۹۰	۳-۹- روش‌های تجزیه و تحلیل اطلاعات

فصل چهارم: یافته‌های تحقیق

۹۳	۴-۱- مشخصات پاسخگویان
۹۳	۴-۱-۱- مشخصات پاسخگویان بر حسب وضعیت تاهل
۹۴	۴-۱-۲- مشخصات پاسخگویان بر حسب سن
۹۶	۴-۱-۳- مشخصات پاسخگویان بر حسب تحصیلات

- ۹۷.....۴-۱-۴- مشخصات پاسخگویان بر حسب وضعیت اشتغال
- ۹۸.....۴-۱-۵- مشخصات پاسخگویان بر حسب محل سکونت
- ۹۹.....۴-۱-۶- نتایج حاصل از توصیف آماری متغیر مشارکت اجتماعی
- ۹۹.....۴-۱-۶-۱- نتایج حاصل از توصیف آماری روحیه مشارکتی
- ۱۰۰.....۴-۱-۶-۲- نتایج حاصل از توصیف آماری فعالیت مشارکتی
- ۱۰۱.....۴-۱-۶-۳- نتایج حاصل از توصیف آماری متغیر مشارکت اجتماعی
- ۱۰۲.....۴-۱-۷- نتایج حاصل از توصیف آماری متغیر عام گرایی
- ۱۰۳.....۴-۱-۸- نتایج حاصل از توصیف آماری متغیر فعال گرایی
- ۱۰۴.....۴-۱-۹- نتایج حاصل از توصیف آماری متغیر خرد گرایی
- ۱۰۵.....۴-۱-۱۰- نتایج حاصل از توصیف آماری متغیر امید به آینده
- ۱۰۶.....۴-۱-۱۱- نتایج حاصل از توصیف آماری متغیر ارزیابی فایده مشارکت
- ۱۰۷.....۴-۱-۱۲- نتایج حاصل از توصیف آماری متغیر اعتماد اجتماعی
- ۱۰۹.....۴-۲-آزمون فرضیه های تحقیق

فصل ششم: بحث و نتیجه گیری

۱۲۱	۱-۵- نتیجه گیری
۱۲۸	۲-۵- پیشنهادات و راهکارها
۱۲۹	۳-۵- موانع و محدودیتها
۱۳۰	ضمایم
۱۳۵	فهرست منابع

فهرست نمودار

عنوان	صفحه
نمودار ۱-۲- متغیر های مرتبط با مشارکت سیاسی - اجتماعی	۴۶
نمودار ۲-۲ - چارچوب نظری تحقیق	۸۰
نمودار ۱-۴- توزیع فراوانی و درصدی پاسخگویان بر حسب تاهل	۹۳
نمودار ۲-۴- توزیع فراوانی و درصدی پاسخگویان بر حسب سن	۹۴
نمودار ۳-۴- توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب تحصیلات	۹۶
نمودار ۴-۴- توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب اشتغال	۹۷
نمودار ۵-۴- توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب محل سکونت	۹۸
نمودار ۶-۴- نتایج حاصل از توصیف آماری روحیه مشارکتی	۹۹
نمودار ۷-۴- نتایج حاصل از توصیف آماری فعالیت مشارکتی	۱۰۰
نمودار ۸-۴- نتایج حاصل از توصیف آماری متغیر مشارکت اجتماعی	۱۰۱
نمودار ۹-۴- نتایج حاصل از توصیف آماری متغیر عام گرایی	۱۰۲
نمودار ۱۰-۴- نتایج حاصل از توصیف آماری متغیر فعال گرایی	۱۰۳
نمودار ۱۱-۴- نتایج حاصل از توصیف آماری متغیر خرد گرایی	۱۰۴
نمودار ۱۲-۴- نتایج حاصل از توصیف آماری متغیر امید به آینده	۱۰۵
نمودار ۱۳-۴- نتایج حاصل از توصیف آماری متغیر ارزیابی فایده مشارکت	۱۰۶
نمودار ۱۴-۴- نتایج حاصل از توصیف آماری متغیر اعتماد اجتماعی	۱۰۷
نمودار ۱۵-۴- میانگین متغیر های مورد مطالعه	۱۰۸

فهرست جدول ها

صفحه

عنوان

جدول ۱-۲- طبقه بندی مشارکت از نظر وایت	۳۱
جدول ۲-۲- عوامل، سازه ها و متغیر های موثر بر مشارکت	۶۰
جدول ۲-۳- مراحل مشارکت از نظر بانک جهانی	۷۲
جدول ۲-۴- مراحل مشارکت از نظر هرسون و همکاران	۷۴
جدول ۳-۱- نتایج آزمون آلفای کرونباخ	۸۷
جدول ۴-۱- توزیع فراوانی و درصدی پاسخگویان بر حسب تاهل	۹۳
جدول ۴-۲- توزیع فراوانی و درصدی پاسخگویان بر حسب سن	۹۴
جدول ۴-۳- توزیع فراوانی و درصدی پاسخگویان بر حسب تحصیلات	۹۶
جدول ۴-۴- توزیع فراوانی و درصدی پاسخگویان بر حسب اشتغال	۹۷
جدول ۴-۵- توزیع فراوانی و درصدی پاسخگویان بر حسب محل سکونت	۹۸
جدول ۴-۶- توزیع فراوانی و درصدی پاسخگویان بر حسب روحیه مشارکتی	۹۹
جدول ۴-۷- توزیع فراوانی و درصدی پاسخگویان بر حسب روحیه مشارکتی	۱۰۰
جدول ۴-۸- توزیع فراوانی و درصدی پاسخگویان بر حسب مشارکت اجتماعی	۱۰۱
جدول ۴-۹- نتایج حاصل از توصیف آماری متغیر عام گرایی	۱۰۲
جدول ۴-۱۰- نتایج حاصل از توصیف آماری متغیر فعال گرایی	۱۰۳
جدول ۴-۱۱- نتایج حاصل از توصیف آماری متغیر خردگرایی	۱۰۴
جدول ۴-۱۲- نتایج حاصل از توصیف آماری متغیر امید به آینده	۱۰۵
جدول ۴-۱۳- نتایج حاصل از توصیف آماری متغیر ارزیابی فایده مشارکت	۱۰۶
جدول ۴-۱۴- نتایج حاصل از توصیف آماری متغیر اعتماد اجتماعی	۱۰۷
جدول ۴-۱۵- نتایج آزمون همبستگی پیرسون بین عام گرایی و مشارکت اجتماعی زنان	۱۰۹
جدول ۴-۱۶- نتایج آزمون همبستگی پیرسون بین فعال گرایی و مشارکت اجتماعی زنان	۱۱۰

- جدول ۴-۱۷ : نتایج آزمون همبستگی پیرسون بین خردگرایی و مشارکت اجتماعی زنان ۱۱۱
- جدول ۴-۱۸ : نتایج آزمون همبستگی پیرسون بین امید به آینده و مشارکت اجتماعی زنان ۱۱۲
- جدول ۴-۱۹ : نتایج آزمون همبستگی پیرسون بین ارزیابی فایده مشارکت و مشارکت اجتماعی زنان ۱۱۳
- جدول ۴-۲۰ : نتایج آزمون همبستگی پیرسون بین اعتماد اجتماعی و مشارکت اجتماعی زنان. ۱۱۴
- جدول ۴-۲۱ : نتایج آزمون همبستگی اسپیرمن بین تحصیلات و مشارکت اجتماعی زنان ۱۱۵
- جدول ۴-۲۲ : نتایج آزمون نرمال کولموگورف اسمیرنوف ۱۱۶
- جدول ۴-۲۳ : نتایج آزمون χ^2 ویتنی پیرامون مشارکت اجتماعی بر حسب وضعیت تاهل ۱۱۷
- جدول ۴-۲۴ : نتایج آزمون تحلیل رگرسیون درباره عوامل موثر بر مشارکت اجتماعی زنان ۱۱۸
- جدول ۴-۲۵ : ضرایب آزمون تحلیل رگرسیون درباره عوامل موثر بر مشارکت اجتماعی زنان ۱۱۹

فهرست شکل

صفحه	عنوان
۴۷.....	شکل ۲-۱ مدل مطالعه هانتینگتون و نلسون
۵۶.....	شکل ۲-۲ مدل آیزن و فیشین برای تبیین رفتار.....

چکیده

زنان نیمی از جمعیت فعال هر کشور را تشکیل می دهند. این نیمه جمعیتی نه تنها موضوع و هدف هر نوع توسعه ای هستند بلکه اهرم موثری در پیشبرد اهداف توسعه اقتصادی می باشند لذا، پژوهش حاضر به بررسی عوامل موثر بر میزان مشارکت اجتماعی زنان در تعاونی های تولیدی استان مازندران در سال ۱۳۹۰ می باشد. این مطالعه به صورت پیمایشی و چارچوب نظری این پژوهش نظریه کنش اجتماعی پارسونز می باشد. جامعه آماری تحقیق را ۱۴۷۲ نفر از زنان عضو تعاونی های تولیدی تشکیل می دهند که بر اساس فرمول کوکران ۳۰۵ نفر به عنوان نمونه مشخص و با نمونه گیری خوشه ای انتخاب و مطالعه شدند. بررسی ها نشان می دهد که بین فعال گرایي زنان با مشارکت اجتماعی آنان رابطه معناداری وجود ندارد، ولی بین عام گرایي، خردگرایي، ارزیابی فایده های مشارکت، اعتماد اجتماعی، امید به آینده، تاهل و تحصیلات زنان با مشارکت اجتماعی آنان رابطه معناداری وجود دارد. نتایج یافته های مدل رگرسیونی نشان می دهد که متغیرهای تحصیلات، اعتماد اجتماعی، امید به آینده، عام گرایي به ترتیب بیشترین تاثیر را بر مشارکت اجتماعی زنان دارند.

کلید واژه: مشارکت اجتماعی، اعتماد اجتماعی، تعاونی، تعاونی های تولیدی



فصل اول: کلیات پژوهش

۱-۱-مقدمه

یکی از مباحث اساسی در حوزه علوم، مساله مشارکت است. در نظریه های توسعه اغلب مشارکت را یکی از شاخص های توسعه می شمارند. حیات اجتماعی زمانی میسر است که افراد چون عضوی از یک بدن با یکدیگر تعامل و همکاری داشته باشند. در دایره المعارف علوم اجتماعی مشارکت را شرکت فعالانه انسانها در حیات اقتصادی، سیاسی، فرهنگی و به طور کلی در ابعاد حیات می داند. از این رو مشارکت و تسهیل در فرایند تحقیق آن همواره مورد توجه برنامه ریزان و مصلحان اجتماعی بوده است (ساروخانی، ۱۳۷۰: ۵۲۱). مشارکت اجتماعی یکی از انواع مشارکت می باشد که دلالت بر گسترش روابط بین گروهی در قالب انجمن داوطلبانه، باشگاهها، اتحادیه ها، گروههایی که خصلتی محلی و غیر دولتی دارند که در قالب سیاست اجتماعی مشارکت و درگیر ساختن مردم در زمینه اجتماعی مختلف خود می دانند (محسنی تبریزی، ۱۳۶۹: ۱۰۸). هویت دادن به زنان و استقلال بخشیدن به آنان و فراهم کردن زمینه مشارکت فعال آنها در امور اقتصادی، اجتماعی، عامل مهمی در انگیزش بیشتر این نیروی عظیم در چرخه تولید اجتماعی است. یکی از موثرترین راههایی که بستر لازم را برای توانمندی ذهنی و فکری مهیا می کند و موجب مشارکت فعال زنان در فعالیت های گروهی می شود فعالیت در قالب تعاونی هاست. تعاون در لغت به معنی یاری کردن و از باب تفاعل به معنی همدیگر مساعدت کردن و همیاری نمودن آمده است و به معنی یآوری و همراهی متقابل است به بیان دیگر، کار جمعی داوطلبانه و نظام مند را تعاون می گویند (عباسی، ۱۳۸۹: ۱۱).

شرکت تعاونی به شرکتهایی گفته می شود که گروهی از مردم، آزادانه، با همفکری یکدیگر و با سرمایه گذاری عادلانه، فعالیت را با اهداف معین اقتصادی یا فرهنگی آغاز و در سود و زیان آن سهیم باشند. شرکت تعاونی زنان به شرکتهایی گفته می شود که هفتاد درصد از اعضای آن را زنان تشکیل بدهند. شرکتهای تعاونی دارای انواع مختلفی هستند که به دو صورت کلی دسته بندی می شوند: الف: شرکتهای تعاونی به لحاظ عضویت که به شرکت تعاونی عام و خاص دسته بندی می شود. ب: شرکت تعاونی به لحاظ فعالیت که به دو شرکت تعاونی تولیدی و توزیعی طبقه بندی می گردد. که در تحقیق حاضر به بررسی مشارکت اجتماعی زنان در شرکت تعاونی تولیدی پرداخته می شود. شرکتهای تعاونی تولید شرکتهایی هستند که کار اصلی و مهم این تعاونی ها، تولید کالا و محصول است. در شرکت های تولید، اعضا شرکت

کار می کنند و دستمزد دریافت می نمایند. شرکتهای تعاونی تولید در بخشهای گوناگون اقتصاد کشور مانند صنعت، کشاورزی، معدن، و... به فعالیت مشغول هستند (تعاون: ۱۰-۴). امروزه زنان نیمی از جمعیت جهان را تشکیل می دهند توان بالقوه ای دارند که در قالب تعاونی ها این توان بالفعل در آید. جهان در همه زمینه های اجتماعی - سیاسی، فرهنگی و اقتصادی دگرگون خواهد شد. تحقیقات نشان می دهد که کمک به توسعه فعالیت های اجتماعی زنان مخصوصا اگر با حفظ ارزش ها و کیان خانواده باشد نوعی سرمایه گذاری محسوب می شود و دارای توجیه اقتصادی کافی می باشد. در ایران اسلامی در حال حاضر زنان اعم از شهری و روستایی به صورت سنتی و مدرن مستقیم یا غیر مستقیم در اقتصاد ملی و توسعه فرهنگی و اجتماعی نقش دارند (عباسی، ۱۳۸۹: ۳۰۵). از آنجا که یکی از اهداف بخش تعاون ایجاد و تامین شرایط و امکانات کار برای همه با هدف اشتغال است و قرار دادن وسایل و امکانات کار در اختیار کسانی است که قادر به کارند ولی توانایی تهیه ابزار کار خود را ندارند می باشد، لذا زنان با تشریک مساعی در قالب تعاونی های کوچک می توانند به ابزاری برای نیل به اهداف و نیازهای اقتصادی، اجتماعی، سیاسی دسترسی پیدا کنند. لذا آنچه همه ی ما بدان تاکید داریم گسترش و بسط مشارکت در همه امور جامعه است. بنابر این شناسای عواملی که می تواند بر مشارکت اجتماعی زنان در تعاونی تولیدی در استان مازندران تاثیر گذار باشد، از اهمیت وافری برخوردار است تا با شناسایی عوامل موثر و تقویت هر کدام از عوامل مثبت، در آینده شاهد مشارکت روز افزون زنان در تعاونی ها باشیم.

۲-۱- بیان مساله تحقیق

تاریخ حیات انسان تاریخ مشارکت و همکاری است. مشارکت پدیده ای است که از دیر باز با زندگی انسان پیوند داشته و همراه با تکامل او تحول یافته است. اما در دهه های ۱۹۵۰ و ۱۹۶۰، یعنی زمانی که برنامه های توسعه، به دلیل عدم بهره گیری از مشارکت مردمی شکست خورد، توجه به این پدیده و تاکید بر نقش آن به عنوان یکی از عوامل توسعه، بیش تر شد و از آن پس بنای راهبردهای توسعه، بر رویکرد مشارکتی مردمی، به عنوان نیاز اصلی بشر، صورت گرفت (وحیدا و نیازی، ۱۳۸۳: ۱۲۰). زمانی که نخستین بار انسان در یافت که می تواند با جمع توان خود بر مشکلات فائق آید، مشارکت زاده شد. مشارکت در همه زمینه های زندگی اعم از سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی وجود دارد. مشارکت اجتماعی یکی از مهم ترین ابعاد

توسعه اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی در جامعه است. برخی از مشکلات ساختاری و عملکردی برنامه های توسعه ناشی از نارساییهای است که در این حوزه داریم. مشارکت اجتماعی ریشه در ساخت روابط گروهی در سطح محلی و ملی دارد و در نهایت مبتنی بر یک فرایند است، فرایندی که طی آن اطمینان و همبستگی میان مردم بر قرار می شود (محسنی و جارالهی، ۱۳۸۲: ۱۱). مشارکت بر این بینش استوار است که همه افراد حق دارند که در امور مربوط به خودشان احساس مسئولیت کنند و بر تصمیم هایی که بر زندگی شان اثر می گذارد دخالت داشته باشند. مشارکتی که لازمه توسعه پایدار است، مشارکت همه اقشار و گروه ها است. اما مساله ای که در اینجا باید بدان اشاره نمود این است که با آنکه زنان نیمی از جمعیت کشور را تشکیل می دهند همچنان اعتقاد به باور اجتماعی نسبت به نقش فعالانه آنان شکل جدی به خود نیافته است.

آخرین اطلاعات مربوط به نرخ مشارکت اجتماعی زنان و مردان در ایران نشان دهنده ۱۲ درصد مشارکت زنان در مقایسه با ۶۱/۶ درصد مشارکت مردان است که هنوز میان نرخ مشارکت زنان و مردان شکاف عمیقی وجود دارد (فراستخواه، ۱۳۸۳: ۱۰). همچنین بر اساس پژوهش های انجام شده در دهه ی ۱۹۶۰، زنان کمتر از مردان تمایل به مشارکت دارند و پژوهش های پیمایشی بین کشور ها نیز این نکته را در مورد همه کشورهای مورد بررسی و همه حالات مشارکت تاکید می کند (وینر و هانگتیتون، ۱۳۷۹: ۱۶۰). تا زمانی که مشارکت اجتماعی به نفع قشر خاصی صورت گیرد ضرورتاً قشر خاصی که مورد محرومیت قرار گرفته اند آثار این محرومیت (فقر، خشونت، عدم اشتغال، بیماریهای جسمی و روحی ...) بر آنها تحمیل خواهد شد. در جامعه امروز که روابط انسانی از هم گسیخته تر شده و به سوی فردیت پیش می رود و زندگی ماشینی سبب انزوا ی افراد شده است این انزوا و از خودبیگانگی با دیگران و جامعه آفت های توسعه قلمداد می شوند و شرکت های تعاونی می تواند انسان را از این انزوا و از خودبیگانگی به در آورد و پایگاهی برای فعالیت جمعی انسان قرار گیرد (تعاون، ۱۳۷۷: ۶). شرکت های تعاونی به سبب قائل شدن نقش فعال و مشارکت دادن اعضای خود در کلیه مراحل (تز تاسیس تعاونی تا توسعه فعالیت ها و تداوم آن)، به کانون های اصیل تبلور مشارکت اشتها یافته اند (peterson, 2004: 617). از خصوصیات ویژه تعاونی این نیست که فقط برای سود اقتصادی به اعضایش ایجاد شده شود بلکه از جنبه های ویژه تعاونی ها "ماهیت دو گانه" آن است، از یک سو مانند تجارت عمل می کند و از سوی دیگر مانند گروههای اجتماعی، جمعی عمل می نماید (Afroz, 2010: 4). لذا مشارکت و تعاون از لحاظ

نظری و مفهومی دارای وجوه اشتراک زیادی هستند. تعاونیها می توانند با ارتقا دانش و ظرفیتهای علمی زنان، آنان را توانمند سازد و با آموزش اصول توسعه مشارکتی، تدریس روشهای تصمیم گیری گروهی و پرورش اعتماد به نفس، به آنها خدمت نمایند(روستا و دیگران، ۱۳۸۹: ۹۱). حتی در استان مازندران با توجه به شرایط اقلیمی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی و دارای استعداد ها و قابلیت های بالقوه ای که نظیر آن را شاید نتوان در استان های دیگر مشاهده نمود، هنوز مشارکت اجتماعی فعال زنان همانند دیگر استان های کشور پایین است. تولید در هر جامعه ای یکی از پایه های اقتصاد آن جامعه می باشد لذا تعاونی های تولیدی در واقع یکی از راههای توانمندی اقتصادی جامعه، خانواده و در نهایت زنان می شود. بنابر این هیچ جامعه ای نمی تواند مدعی توسعه و دموکراسی باشد در حالی که، زنان آن جامعه جایگاه متناسب خود را نیافته باشند. با توجه به مباحث بالا، چگونه بر قرار کردن و نهادینه کردن مشارکت مردمی، مخصوصا مشارکت اجتماعی زنان در امور جامعه به عنوان مساله های مهم مطرح می شود که می توان با شناخت عوامل موثر بر مشارکت اجتماعی زنان زمینه و بستر های لازم را برای این امر مهیا نمود، لذا سوالات اصلی این است:

مشارکت اجتماعی چیست؟ میزان مشارکت اجتماعی زنان در تعاونی های تولید به چه اندازه ای می باشد؟ چه عواملی بر آن موثر است؟ سهم هریک از این عوامل به چه میزان می باشد؟ به عبارت دیگر مشارکت اجتماعی زنان تابع چه متغیرهایی است؟